

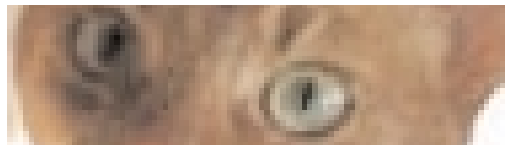
Din katt ser i natten

Nansis gula ögon

Selams mörkt gula ögon

Nansis gröna ögon

Redan för mycket länge sedan upptäckte människan att katten har en ovanligt god syn även nattetid. Man har utfört försök för att kunna konstatera hur lite ljus en katt egentligen behöver. Det visade sig att en katt behöver sex gånger mindre ljusmängd än en människa. Samtidigt vet vi att idag att kattens syn inte är det viktigaste sinnet (se artikel Labyrinten 1/00) Det är givetvis så att alla deras sinnen samverkar. Men att din katt ser bättre än vi i nattens mörker är ändå ett faktum. Man måste dock hålla isär mörker och mörker. I fullkomligt mörker ser katten precis det vi ser i fullkomligt mörker, absolut ingenting. Frågan har dock varit hur kan detta komma sig att katten ser mer än vi i nattens mörker? För det första är kattens öga är ovanligt stort om man jämför ögat i förhållande till storleken på huvudet. Om en människa skulle ha samma storlek på ögat i förhållande till kraniet så skulle människans ögon vara som två tennisbollar. För det andra har kattögat en spegelbeläggning innanför näthinnan som gör att kattögat reflekterar ljuset både inåt och utåt. Spegelbeläggningen heter på

nylatin *tapetum lucidum* vilket betyder: den lysande tapeten. Beläggningen är uppbyggd av ett finkristalliskt komplex av zinkproteiner som ligger som ett parallellt murstensmönster. När ljuset har passerat genom näthinnan reflekteras ljuset i *tapetum lucidum* och studsar tillbaka mot näthinnan gång till, vilket gör att ljuset förstärks. Spegelbeläggningen finns inte över hela näthinnetan utan endast i den nedre tredjedelen av synfältet. Området motsvarar det område av ögat som katten främst använder för att söka sitt byte med. I övriga delar av ögat har katten lika dålig nattsyn som vi människor. Utåt sett ser ju kattens öga ut som ett lysande klot i nattmörkret. Detta beror på att i *tapetum lucidum* finns förutom zink även en beläggning av riboflavin. Det är riboflavinet som gör att ögat lyser upp och att kattens öga kan omvandla ultravioletta ljus till synbart. Därför ser katter, med största sannolikhet, ännu några nyanser från ljusets spektra som vi människor bara kan upptäcka med hjälp av instrument. Att kattens ögon reflekterar ljuset på natten har naturligtvis i olika tider gett upphov

till olika hypoteser om katten och vem som är dess bundsförvant. Under europeisk medeltid, har det funnits en övertygelse hos vissa människor om att katten var lierad med Djävulen och att det reflekterande ögat symboliserade Helvetets flammor. Den tron skulle kunna förklara åtskilliga dumheter i mänskliga beteendet gentemot katter under den tiden. För oss kattälskare är det då bättre att blicka tillbaka till Faraonernas Egypten: det finns idag hypoteser som hävdar att eftersom kattens öga ser ut att glöda i mörker när den träffas av artificiellt ljus så skulle det vara en av orsakerna till att katten helgades i Egypten. Den stora guden RA, solguden, som dog varje natt och återuppstod när dagen grydde, hade på natten sin bild kvar i katternas ögon.

*Anqi Lindblom-Ahlm
Olvondalens abessinier*

Källor:

Aby och somalinyt (DAC) 3/99
Nationalencyklopedin (Bra böcker 1995)
Katten ser dig, R.A Caras (Forum 1993)